

EUROPSKA INVESTICIJSKA BANKA

Europska investicijska banka (EIB) dugoročnim financiranjem projekata, jamstvima i savjetima unapređuje ciljeve Europske unije. Ona podupire projekte unutar i izvan EU-a, a njezini su dioničari države članice EU-a. EIB je većinski dioničar Europskog investicijskog fonda (EIF), a te dvije organizacije zajedno čine Grupu EIB-a. U sklopu Komisijina Plana ulaganja za Europu, Grupa EIB-a dio je šire strategije čiji je cilj premošćivanje velikog investicijskog jaza na način da se smanje neki od rizika koje snose ulagači, a koji su povezani s projektima.

PRAVNA OSNOVA

- Članci 308. i 309. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU). Daljnje odredbe koje se odnose na EIB sadržane su u člancima 15., 126., 175., 209., 271., 287., 289. i 343. UFEU-a;
- Protokol (br. 5) o Statutu Europske investicijske banke i Protokol (br. 28) o ekonomskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji, priloženi Ugovoru o Europskoj uniji (UEU) i Ugovoru o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

CILJEVI

Prema članku 309. UFEU-a zadaća Europske investicijske banke jest da u interesu Unije doprinosi uravnoteženom i kontinuiranom razvoju unutarnjeg tržišta. EIB u svim sektorima gospodarstva olakšava financiranje projekata koji su:

- usmjereni na razvoj slabije razvijenih regija;
- usmjereni na modernizaciju ili preustroj poduzeća, ili razvoj novih djelatnosti koje nije moguće u cijelosti financirati sredstvima kojima raspolažu pojedinačne države članice;
- od zajedničkog interesa za više država članica.

Također pridonosi promicanju ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije u Uniji (članak 175. UFEU-a i Protokol br. 28). Osim toga, podupire provedbu mjera izvan EU-a kojima se podupire politika razvojne suradnje Unije (članak 209. UFEU-a).

Aktivnosti EIB-a usmjerene su na šest prioriternih područja: klima i okoliš, razvoj, inovacije i vještine, mala poduzeća, infrastruktura, i kohezija.

SREDSTVA I INSTRUMENTI

A. Sredstva

EIB u ostvarivanju svojih ciljeva uglavnom poseže za vlastitim sredstvima i međunarodnim tržištima kapitala (članak 309. UFEU-a).

1. Vlastita sredstva

Vlastita sredstva dolaze od članica EIB-a, tj. država članica (članak 308. UFEU-a). Doprinos kapitalu koji daje svaka pojedinačna država članica utvrđen je u članku 4. Statuta EIB-a te je izračunan u skladu s gospodarskom snagom države članice. Nakon povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz EU-a, Vijeće guvernera EIB-a odlučilo je da će preostale države članice razmjerno povećati svoj upis kapitala kako bi se zadržala ista razinu ukupnog upisanog kapitala (243,3 milijardi EUR). Od ožujka 2020. upisani kapital EIB-a povećao se za dodatnih 5,5 milijardi EUR nakon što su dvije države članice odlučile povećati svoj upis kapitala (Poljska i Rumunjska). Ukupni upisani kapital EIB-a sada iznosi 248,8 milijardi EUR.

2. Tržišta kapitala

EIB prikuplja većinu svojih kreditnih sredstava na međunarodnim tržištima kapitala, uglavnom izdavanjem obveznica. Jedan je od najvećih nadsocijalnih zajmodavaca na svijetu. Izvrstan kreditni rejting važan je kako bi se postiglo isplativo financiranje. Glavne agencije za procjenu kreditnog rejtinga trenutno EIB-u daju najveći rejting, što odražava kvalitetu njegova kreditnog portfelja. EIB obično financira jednu trećinu svakog projekta, međutim financijska potpora može iznositi do 50 %.

B. Instrumenti

EIB upotrebljava širok spektar različitih instrumenata, uglavnom kredite i jamstva. Međutim, razvijen je i veći broj drugih, inovativnijih instrumenata s većim profilom rizika. Povrh toga, izradit će se i dodatni instrumenti, u suradnji s ostalim institucijama EU-a. Financiranje koje pruža EIB može se kombinirati s financiranjem iz drugih izvora sredstava EU-a (između ostalog iz proračuna EU-a) te se taj postupak naziva kombinirano financiranje. Osim financiranja projekata, EIB ima i savjetodavnu ulogu.

Kreditiranje se uglavnom ostvaruje u obliku izravnih kredita ili kredita koji se realiziraju preko posrednika. Izravni krediti za financiranje projekata moraju zadovoljavati određene uvjete, npr., npr. ukupni troškovi ulaganja moraju biti veći od 25 milijuna EUR, a kredit može pokriti najviše 50 % troškova projekta. Krediti koji se realiziraju preko posrednika sastoje se od kredita lokalnim bankama ili drugim posrednicima koji potom podupiru krajnje primatelje. Kreditiranje se u najvećoj mjeri ostvaruje u EU-u.

Osim tradicionalnijih aktivnosti kreditiranja, EIB primjenjuje i mehanizme kombiniranog financiranja kako bi kombinirao svoje zajmove s bespovratnim sredstvima javnih tijela ili filantropskih organizacija.

UPRAVLJANJE I STRUKTURA

A. Upravljanje

EIB ima pravnu osobnost u skladu s člankom 308. UFEU-a. Vode ga i njime upravljaju Vijeće guvernera, Upravno vijeće i Upravljački odbor (članak 6. Statuta). Revizorski odbor vrši reviziju aktivnosti Banke (članak 12. Statuta).

1. Vijeće guvernera

a. Sastav

Vijeće guvernera sastoji se od ministara koje određuju države članice (članak 7. stavak 1. Statuta).

b. Uloga

Vijeće guvernera donosi opće direktive o kreditnoj politici Banke i osigurava njihovu provedbu (članak 7. stavak 2. Statuta). U skladu s člankom 7. stavkom 3. Statuta, Vijeća guvernera dužno je:

- odlučivati o povećanju upisanog kapitala;
- utvrditi načela koja se primjenjuju na operacije financiranja koje se provode u okviru zadaća Banke;
- izvršavati ovlasti koje su mu dodijeljene za imenovanje i razrješenje dužnosti članova Upravnog vijeća i Upravljačkog odbora;
- donositi odluke o odobravanju sredstava za ulaganja koja se u cijelosti ili djelomično trebaju provoditi izvan EU-a;
- odobriti godišnje izvješće Upravnog vijeća, godišnju bilancu stanja, račun dobiti i gubitka te poslovnik Banke.

Ono imenuje šest članova Revizorskog odbora (članak 12. stavak 1. Statuta), kao i članove Upravnog vijeća (članak 9. stavak 2. Statuta) te Upravljačkog odbora (članak 11. stavak 1. Statuta).

2. Upravno vijeće

a. Sastav

Upravno vijeće sastoji se od 28 direktora i 18 zamjenika direktora. Direktore imenuje Vijeće guvernera na razdoblje od pet godina. Svaka država članica predlaže jednog direktora, a jednog predlaže Komisija (članak 9. stavak 2. Statuta).

b. Uloga (članak 9. Statuta):

Upravno vijeće donosi odluke o:

- odobravanju sredstava, posebice u obliku kredita i jamstava;
- podizanju zajmova;
- utvrđivanju kamatne stope na odobrene zajmove, provizija te ostalih naknada.

Upravno vijeće osigurava da se Bankom upravlja u skladu s odredbama Ugovora i Statuta te općih direktiva koje donosi Vijeće guvernera.

3. Upravljački odbor

a. Sastav

Upravljački odbor čine predsjednik i osam potpredsjednika koje imenuje Vijeće guvernera na prijedlog Upravnog vijeća na razdoblje od šest godina. Oni mogu biti ponovno imenovani (članak 11. stavak 1. Statuta).

b. Uloga

Upravljački odbor odgovoran je za tekuće poslovanje Banke, pod vodstvom predsjednika i pod nadzorom Upravnog vijeća. On priprema odluke Upravnog vijeća i osigurava provedbu tih odluka (članak 11. stavak 3. Statuta).

4. Revizorski odbor (članak 12. Statuta)

a. Sastav

Revizorski odbor sastoji se od šest članova koje imenuje Vijeće guvernera (članak 12., stavak 1. Statuta).

b. Uloga

Revizorski odbor svake godine provjerava ispravnost poslovanja i knjigovodstva Banke. U tu svrhu, provjerava je li poslovanje Banke u skladu s formalnostima i procedurama utvrđenima Statutom i Poslovníkom (članak 12., stavak 2. Statuta). Potvrđuje da financijski izvještaji i svi ostali financijski podaci sadržani u godišnjem izvješću koje sastavlja Upravno vijeće daju istinit i pošten pregled financijskog stanja Banke (članak 12., stavak 3. Statuta).

B. Struktura

Grupa EIB-a uspostavljena je 2000. i sastoji se od EIB-a i Europskog investicijskog fonda (EIF). Europski investicijski fond (EIF) osnovan je 1994. te je uspostavljen kao javno-privatno partnerstvo (JPP) s tri glavne dioničarske skupine: većinski dioničar je EIB sa 62,2 %, potom slijedi Komisija (30 %) te nekoliko javnih i privatnih financijskih institucija (7,8 %). EIF nudi nekoliko vrsta instrumenata rizičnog kapitala, npr. poduzetnički kapital. Financiranje sredstvima EIF-a usmjereno je na mala i srednja poduzeća (MSP-ove), pri čemu se koristi širok spektar inovativnih instrumenata za poboljšanje pristupa financiranju za MSP-ove.

PLAN ULAGANJA ZA EUROPU

EU se bori s niskim razinama ulaganja još od početka svjetske financijske i gospodarske krize. Komunikacijom Komisije pod nazivom „Plan ulaganja za Europu” ([COM\(2014\)0903](#)) pružaju se smjernice za oživljavanje ulaganja u EU-u, otvaranje radnih mjesta i poticanje dugoročnog rasta i konkurentnosti. Zakonodavni okvir nove inicijative predstavljen je u Prijedlogu uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za strateška ulaganja (EFSU) ([COM\(2015\)0010](#)). Ta je Uredba donesena 25. lipnja 2015. Zadaća je EFSU-a da mobilizacijom javnih sredstava potiče privatna ulaganja i stvori okruženje koje je pogodno za ulaganja. Početnim jamstvom

EU-a za EIB u iznosu od 16 milijardi EUR, zajedno sa sredstvima EIB-a u iznosu od 5 milijardi EUR, mobilizirana su privatna sredstva, te je EFSU do sredine 2018. nadmašio svoj cilj generiranja dodatnih sredstava u iznosu od 315 milijardi EUR za ulaganja u EU-u. Time se ne namjerava zamijeniti postojeće programe EU-a i EIB-a, nego ih nadopuniti.

Uredbom o EFSU-u također je uspostavljen Europski savjetodavni centar za ulaganja (ESCU), čija je svrha pružanje savjetodavne i tehničke pomoći pri identificiranju, pripremi i razvoju investicijskih projekata. ESCU predstavlja partnerstvo EIB-a i Komisije te mu obje institucije financijski doprinose. Uspostavljen je u okviru EIB-a, koji je odgovoran za njegovo upravljanje.

Uredba EFSU 2.0 donesena je u prosincu 2017. te je stupila na snagu 1. siječnja 2018. Tom se Uredbom produljilo trajanje EFSU-a (do kraja 2020.) te su uvedena daljnja unaprjeđenja tog fonda i ESCU-a. Jedan od ključnih elemenata jest povećanje jamstva EU-a na 26 milijardi EUR i obveze EIB-a na 7,5 milijardi EUR u cilju mobilizacije 500 milijardi EUR dodatnih sredstava namijenjenih ulaganjima.

„KLIMATSKA BANKA” EU-A

U lipnju 2019. Europsko vijeće pozvalo je EIB da „intenzivira svoje aktivnosti za potporu klimatskoj politici”. EIB je u studenom 2019. na to odgovorio novom klimatskom strategijom i politikom kreditiranja u energetsom sektoru.

Isto se tako obvezao uskladiti sve svoje aktivnosti financiranja s ciljevima Pariškog sporazuma. Štoviše, EIB će do 2025. povećati udio ulaganja u okviru svojeg prioriteta „djelovanje u području klime i okolišna održivost” na 50 %. Također će po završetku 2021. prestati financirati projekte povezane s fosilnim gorivima.

Nova politika kreditiranja EIB-a u području energije, na kojoj će se temeljiti njegove aktivnosti u energetsom sektoru, temelji se na pet načela:

- davanje prednosti energetske učinkovitosti s ciljem podupiranja novog cilja EU-a u okviru Direktive EU-a o energetske učinkovitosti,
- omogućavanje energetske dekarbonizacije zahvaljujući jačanju potpore za tehnologije s niskom ili nultom razinom emisija ugljika, s ciljem postizanja udjela obnovljive energije od 32 % u cijelom EU-u do 2030.,
- povećanje financiranja za decentraliziranu proizvodnju energije, inovativno skladištenje energije i e-mobilnost,
- osiguravanje ulaganja u mrežnu infrastrukturu koja je ključna za nove, nestalne izvore energije kao što su energija vjetera i solarna energija, kao i jačanje prekograničnih međupovezanosti te
- jačanje investicijskih učinaka u svrhu podupiranja energetske preobrazbe izvan EU-a.

ODGOVOR NA KRIZU IZAZVANU BOLEŠĆU COVID-19

EIB je 2020. kao dio odgovora EU-a na gospodarske posljedice krize izazvane bolešću COVID-19 osnovao jamstveni fond vrijedan 25 milijardi EUR kako bi omogućio

Grupi EIB-a da poveća svoju potporu poduzećima u svim državama članicama EU-a mobiliziranjem dodatnog financiranja u iznosu do 200 milijardi EUR.

Time se nadopunjuje paket za hitnu potporu iznosa do 40 milijardi EUR koji se sastoji od:

- namjenskih sustava jamstva za banke utemeljenih na postojećim programima, koji su odmah dostupni i kojima će se mobilizirati do 20 milijardi EUR financijskih sredstava,
- namjenske likvidnosne linije za banke kako bi se MSP-ovima i poduzećima srednje tržišne kapitalizacije osigurala dodatna potpora obrtnom kapitalu u iznosu od 10 milijardi EUR te
- namjenskih programa kupnje vrijednosnih papira osiguranih imovinom (ABS) kako bi se bankama omogućio prijenos rizika na portfelje zajmova za MSP-ove, mobilizirajući dodatnih 10 milijardi EUR potpore.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

U skladu s člankom 308. UFEU-a, pri izmjeni Statuta EIB-a mora se provesti savjetovanje s Parlamentom.

Parlamentarni odbor svake godine analizira aktivnosti EIB-a te predstavlja izvješće na plenarnoj sjednici na koju je pozvan i predsjednik EIB-a.

U skladu s uredbom na snazi, Parlament odobrava imenovanje glavnog direktora i zamjenika glavnog direktora EFSU-a. Godišnja odobrena sredstva iz proračuna EU-a povezana s jamstvenim fondom odobravaju Europski parlament i Vijeće u okviru godišnjeg proračunskog postupka. EIB i Komisija obvezni su izvještavati Parlament i to u formi godišnjih izvješća, *ad hoc* saslušanja i zahtjeva za pružanje informacija.

Parlament je kao suzakonodavac bio uključen u pregovore u vezi s Prijedlogom o EFSU-u 2.0.

Dražen Rakić
04/2020

